

ADRODDIAD I'R CABINET

14 MEHEFIN 2022

Aelod Cabinet: Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyfrifon Terfynol 2021/22 – Alldro Refeniw

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

1. Y penderfyniad a geisir / pwrpas yr adroddiad

Gofynnir i'r Cabinet:

- 1.1 Ystyried a nodi sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2021/22.
- 1.2 **Cymeradwyo'r symiau i'w cario 'mlaen** (y golofn "Gor/(Tan) Wariant Addasedig" o'r talfyriad yn **Atodiad 1**), sef -

ADRAN	£'000
Oedolion, Iechyd a Llesiant	(69)
Plant a Theuluoedd	(97)
Addysg	(60)
Economi a Chymuned	(72)
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	0
Amgylchedd	(100)
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(100)
Tai ac Eiddo	(100)
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	(33)
Cyllid	(96)
Cefnogaeth Gorfforaethol	(63)

- 1.3 Cymeradwyo'r argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (sydd wedi'u hegluro yn **Atodiad 2**) -
- Yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol i dderbyn cymorth ariannol un-tro o £746k i ddiddymu ei orwariant am y flwyddyn yn llwyr, o ystyried yr amgylchiadau eithriadol yn ymwneud â'r argyfwng eleni. Bydd hyn yn galluogi'r adran symud ymlaen i wynebu her 2022/23.
 - Er mwyn cydymffurfio â'r Rheoliadau Ariannol, ni fydd yr adrannau canlynol yn cadw eu tanwariant uwchlaw (£100k):
 - Adran Amgylchedd (£91k)
 - Adran Ymgynghoriaeth Gwynedd (£9k)
 - Adran Tai ac Eiddo (£180k)

Ceisir penderfyniad y Cabinet i neilltuo'r cyfanswm o £280k i gronfa ar gyfer trefniadau adfer yn sgil Covid ar gyfer cyllido'r heriau ariannol cysylltiedig fydd yn wynebu'r Cyngor.

- Ar gyllidebau Corfforaethol:
 - fod (£2,183k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei neilltuo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf
 - gyda gweddill y tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol yn cael ei neilltuo fel a ganlyn:
 - (£395k) yn mynd i falansau cyffredinol y Cyngor
 - (£3,000k) i'r Gronfa Trawsfurfio i gyllido blaenoriaethau'r Cyngor a gwaith trawsfurfiol ei natur
 - (£1,377k) i'r Gronfa trefniadau adfer yn sgil Covid ar gyfer cyllido'r heriau ariannol cysylltiedig fydd yn wynebu'r Cyngor.

1.4 Cymeradwyo'r trosglwyddiadau ariannol o gronfeydd penodol fel yr amlinellir yn **Atodiad 4** yn dilyn adolygiad o'r cronfeydd, gan gynaeafu (£851k) o gronfeydd gan ddefnyddio £746k ohono i gynorthwyo'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol sydd wedi gorwario yn 2021/22 a throsglwyddo'r £105k sydd yn weddill i falansau cyffredinol y Cyngor.

2. Cyflwyniad / Cefndir

2.1 Mae talfyriad o sefyllfa derfynol yr holl adrannau wedi'i amlinellu yn **Atodiad 1**, gyda'r symiau i'w cario 'mlaen (yn amodol ar gymeradwyaeth y Cabinet) yn y golofn 'Gor/(Tan) Wariant Addasedig 2021/22'. Ar ddiwedd y flwyddyn dim ond un adran sydd yn gorwario, sef yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol, gyda gweddill yr adrannau yn tanwario.

2.2 Yn **Atodiad 2**, mae manylion pellach ynglŷn â'r prif faterion a meysydd ble fu gwahaniaethau sylweddol i'r hyn a adroddwyd yn flaenorol, ynghyd â sawl argymhelliad penodol. Mae'r argymhellion hynny wedi'u hamlygu er ystyriaeth yn 1.3 uchod.

2.3 Yn yr adolygiad o'r gyllideb refeniw diwethaf a wnaethpwyd ar sefyllfa ddiwedd Tachwedd, nodwyd fod rhagolwg o ddiffyg o £899k. Ers hynny, bu i'r Cyngor dderbyn nifer o grantiau sylweddol ychwanegol sydd wedi trawsnewid y sefyllfa erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r prif rai yn cynnwys:

- £7.1 miliwn Cronfa Caledi Llywodraeth Cymru
- £2.5 miliwn Ychwanegiad i Setliad Llywodraeth Leol 2021/22
- £1.9 miliwn Pwysau Gofal Cymdeithasol ar Awdurdodau Lleol
- £1.8 miliwn Cynnal a Chadw Ysgolion
- £1.5 miliwn Cronfa Adfer Gofal Cymdeithasol 2021/22

- £1.2 miliwn Cyflymu Dysgu mewn Ysgolion
 - £0.9 miliwn tuag at golledion Treth Cyngor
 - £0.8 miliwn Cefnogi cyflawni blaenoriaethau Fframwaith Economaidd Rhanbarthol Gogledd Cymru a chyflymu adferiad economaidd ôl-Covid
- 2.4 O ganlyniad i dderbyniad y grantiau uchod ynghyd â grantiau niferus eraill, golyga hyn fod sefyllfa ariannol 2021/22 yn dangos tanwariant nad oedd yn cael ei ragweld mewn adolygiadau blaenorol.
- 2.5 **Gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo sefyllfa ariannol derfynol 2021/22 sydd yn sail i'r datganiadau ariannol statudol.**

3. Covid19

- 3.1 Fel sydd wedi ei adrodd i Gabinet yn 2020/21 a 2021/22, mae effaith ariannol yr argyfwng Covid19 yn sylweddol i'r Cyngor, gyda chyfuniad o gostau ychwanegol ynghyd â cholledion incwm, sydd werth £17.5 miliwn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Gweler y manylion yn **Atodiad 3**.
- 3.2 Bu i Lywodraeth Cymru sefydlu cronfa caledi tuag at ddigolledu costau a cholledion incwm Awdurdodau Lleol. Yng Ngwynedd mae ceisiadau misol gwerth £14.9 miliwn ar gyfer 2021/22 wedi eu cyflwyno gan y Cyfrifwyr i Lywodraeth Cymru, i ddigolledu'r Cyngor am y gwariant ychwanegol am y flwyddyn, gyda chyllid o £13.3 miliwn eisoes wedi ei dderbyn.
- 3.3 O ran y colledion incwm, £2.3 miliwn yw gwerth y ceisiadau am y flwyddyn, gyda'r Cyngor eisoes wedi eu digolledu am werth £2 miliwn ohono gan Lywodraeth Cymru.
- 3.4 Roedd y cynllun Saib Swyddi 'Furlough' yn weithredol am hanner cyntaf y flwyddyn ariannol oedd werth £267k am y cyfnod, gyda'r Cyngor wedi hawlio a derbyn y swm yn llwyr sef £246k ar gyfer Byw'n Iach a £21k ar gyfer Cyngor Gwynedd.
- 3.5 Mae effaith y costau ychwanegol a'r colledion incwm o fewn y ffigyrau a adroddir gan yr adrannau yn **Atodiad 1 a 2**.
- 3.6 Yn ogystal â'r Gronfa Caledi a'r cynllun saib swyddi, unwaith eto eleni derbyniwyd nifer fawr o grantiau ychwanegol amrywiol ar draws y Cyngor yn hwyr yn y flwyddyn. Mae hyn yn cynnwys y 7 prif grant sydd werth £10.6 miliwn a restrir ym mhwynt 2.3 uchod.

4. Sefyllfa Arbedion

- 4.1 Yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa arbedion, ymddengys fod dros £32.8 miliwn, sef 94% o'r cynlluniau arbedion diwygiedig ers 2015 bellach wedi eu gwireddu. Heb amheuaeth bu oediad mewn gwireddu rhai cynlluniau arbedion o ganlyniad i'r argyfwng Covid.
- 4.2 Gwelwyd fod yr oediad mewn gwireddu arbedion amlycaf gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gyda chynlluniau gwerth £855k wedi llithro, tra bod £608k gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol.

5. Adrannau'r Cyngor

- 5.1 Yr hyn sydd yn amlwg iawn unwaith eto eleni yw effaith yr argyfwng Covid ar y sefyllfa ariannol, ynghyd ag effaith yr holl dderbyniadau grantiau sylweddol yn hwyr sydd wedi gwella'r sefyllfa ariannol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Serch hynny, mae'r tueddiad blynyddol yn parhau gyda phwysau sylweddol yn y maes Priffyrdd. Mae'r prif faterion fel a ganlyn:

5.2 Adran Oedolion Iechyd a Llesiant

Gwelwyd gwelliant sylweddol yn sefyllfa ariannol yr adran erbyn diwedd y flwyddyn yn dilyn derbyniad grantiau sylweddol ym misoedd olaf y flwyddyn. Mae effaith Covid19 wedi cael ardrawiad sylweddol ar yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni sydd werth £3.7 miliwn erbyn diwedd y flwyddyn.

5.3 Adran Plant a Theuluoedd

Wedi i'r Cyngor ddyrannu £1.8 miliwn o arian ychwanegol i'r Adran Plant a Theuluoedd yng nghylch cyllidebu 2021/22 ar gyfer cwrdd â'r pwysau cynyddol, ynghyd â dileu gwerth £1.1 miliwn o gynlluniau arbedion nad oedd yn gwireddu, adroddir tanwariant o (£97k) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r pwysau mewn gwahanol feysydd yn is na lefelau 2020/21, ond nodir fod gorwariant yn y maes Lleoliadau All-sirol ac Ôl-16.

5.4 Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Mae'r maes bwrdeistrefol yn parhau i fod yn gorwario gyda'r problemau amlycaf yn y maes casglu a gwaredu gwastraff. Mae'r adran yn cael trafferthion gwireddu arbedion gwerth £608k mewn nifer o feysydd. Mae'r adran hefyd wedi wynebu costau ychwanegol sylweddol yn ymwneud â Covid19 i gydymffurfio efo'r rheolau, gyda Llywodraeth Cymru wedi ein digolledu amdano.

5.5 Corfforaethol

Nid oedd y pwysau ar nifer o gyllidebau corfforaethol yn ystod 2021/22 cymaint â'r hyn a ragwelwyd wrth osod y gyllideb. Gwnaethpwyd rhagdybiaethau darbodus wrth osod cyllideb 2021/22, mae hyn yn gyfrifol am gynnyrch Treth Cyngor ychwanegol, tra'n cyfrannu at y tanwariant ar Ostyngiadau Treth Cyngor. Yn ogystal â hynny, roedd derbyniad grantiau gwerth £3.3 miliwn yn hwyr yn y flwyddyn gan Lywodraeth Cymru yn gyfrifol am gyfran sylweddol o'r tanwariant a adroddir. Derbyniad grantiau niferus a

llithriadau ar y rhaglen gyfalaf yn golygu fod angen llithro arian referniw perthnasol.

- 5.6 **Yn Atodiad 1, adroddir ar sefyllfa tanwariant / gorwariant pob adran i'r Cabinet, a cheisir penderfyniad ffurfiol i gymeradwyo'r symiau sydd i'w cario 'mlaen.** Mae Rheoliad Gweithdrefn Ariannol 16.3.1 yn manylu ar y trefniadau ar gyfer symiau i'w "cario 'mlaen" ar ddiwedd y flwyddyn. Mae yna un cais i'r Cabinet i ddileu diffyg adrannol, a thair adran gyda sefyllfa tanwariant sydd uwchlaw'r trothwy £100,000 ar gau cyfrifon 2021/22, ac felly gyda thanwariant i'w gynaeafu.
- 5.7 Yn gyffredinol, lle mae'r adrannau wedi tanwario, mae'r sefyllfa hwnnw am un tro yn 2021/22 yn unig.
- 5.8 Rhoddwyd ystyriaeth briodol i'r cyllidebau sydd dan bwysau yng nghylch cyllidebu 2022/23, ac mae'r mwyafrif o'r materion parhaol hynny eisoes wedi'u cyfarch yn y strategaeth ariannol ar gyfer 2022/23 (drwy weithrediad rheolaethol i atal tueddiad a/neu drwy addasu'r gyllideb).

6. Ysgolion

- 6.1 Mae rhan o **Atodiad 2** yn manylu ar sefyllfa cyllidebau'r ysgolion, lle mae statud wedi cyflwyno grym dirprwyedig i gyrrff llywodraethu gario balansau ymlaen ar ddiwedd blwyddyn ariannol. Mae'r cyfanswm sirol o falansau'r ysgolion wedi cynyddu o £10.7m yn 2020/21 i £16.7m yn 2021/22. Gwelwyd cynnydd sylweddol ym malansau ysgolion yn sgil effaith Covid a derbyniad grantiau niferus amrywiol, gyda lleihad balansau mewn 3 ysgol yn unig. Byddwn yn cyhoeddi gwybodaeth fanwl am falansau ysgolion unigol cyn hir mewn 'Datganiad Adran 52'.
- 6.2 Mae gan yr Adran Addysg drefniadau ar gyfer herio'r ysgolion unigol i gyfiawnhau'r angen am eu balansau, ac maent yn gofyn i'r penaethiaid a chyrrff llywodraethu'r ysgolion perthnasol i egluro'u bwriad i ddefnyddio eu balansau (yn arbennig rheiny sydd gyda balansau dros 5% o'i gyllideb). Mae eleni eto wedi bod yn flwyddyn eithriadol yn sgil Covid a bydd rhaid ystyried hyn wrth drafod gyda'r ysgolion.
- 6.3 Nid oes gan yr un ysgol ddiffyg ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2021/22.

7. Cyllidebau a Chronfeydd Corfforaethol

- 7.1 Am nifer o resymau bu tanwariant un-tro ar nifer o benawdau'r gyllideb Gorfforaethol eleni, fel y nodir yn rhan olaf **Atodiad 2**.
- 7.2 Gwelir tanwariant o £6,995k ar benawdau Corfforaethol. Awgrymir y dylid gwneud trosglwyddiad o £2,183k i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf, £395k i falansau cyffredinol y Cyngor, £3 miliwn i gronfa Trawsffurfio y Cyngor i gefnogi

gwaith trawsffurfiol ac o natur un-tro a £1,377k yn cael ei neilltuo i gronfa ar gyfer trefniadau adfer yn sgil Covid19.

- 7.3 Adolygwyd digonolrwydd cronfeydd penodol y Cyngor gan y Pennaeth Cyllid unwaith eto wrth gau'r cyfrifon eleni, yn unol â'r polisi a gymeradwywyd rhai blynyddoedd yn ôl. Llwyddodd yr adolygiad yma i gynaeafu £851k o adnoddau, fel amlinellir yn **Atodiad 4**. Mae £746k ohono i'w ddefnyddio i gynorthwyo i gyllido'r sefyllfa gorwariant gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol gyda'r £105k sydd yn weddill i'w drosglwyddo i falansau cyffredinol y Cyngor.
- 7.4 Gyda chefnogaeth y Cabinet, os defnyddir y tanwariant adrannol uwchlaw'r trothwy o £100k gan yr Adran Amgylchedd, Adran Ymgynghoriaeth a'r Adran Tai ac Eiddo fel yr argymhellir yn rhan 1.3 uchod, bydd modd neilltuo £280k i gronfa ar gyfer trefniadau adfer yn sgil Covid.

8. Camau nesaf ac amserlen

- 8.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw manylu ar y sefyllfa alldro o ran tanwariant neu orwariant adrannau unigol a gwariant y Cyngor yn ei gyfanrwydd yn 2021/22. Mae'r wybodaeth eisoes wedi ei adlewyrchu yn y sefyllfa wrth gwblhau Datganiad o'r Cyfrifon drafft. Gan fod Etholiadau Llywodraeth Leol wedi eu cynnal ar 5 Mai, ni fu modd dilyn y drefn arferol o dderbyn cymeradwyaeth y Cabinet ar y sefyllfa alldro refeniw cyn cwblhau'r Datganiad o'r Cyfrifon drafft. Mae'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Corfforaethol a'r Pennaeth Cyllid wedi cytuno ar y penderfyniad a geisir.

Barn yr aelod lleol
Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Atodiad 1 - Sefyllfa tanwariant / gorwariant terfynol pob adran

Atodiad 2 - Prif faterion cyllidebol a meysydd ble fu gwahaniaethau sylweddol

Atodiad 3 - Grant gan y Llywodraeth yn sgil Argyfwng Covid19

Atodiad 4 - Adnoddau wedi'u cynaeafu o adolygu cronfeydd